

Bør forske på stamceller til bruk i behandling

Rådet for legeetikk mener at et forbud mot forskning på embryonale stamceller vil være inkonsekvent og direkte uetisk hvis vi ønsker å benytte oss av de behandlingsmetodene som utvikles gjennom slik forskning.

– Noe annet enn at vi benytter oss av metodene vil vel være utenkelig i Norge, mener Trond Markestad, leder i Rådet.

På et seminar i regi av seksjon for medisinsk etikk ved Universitetet i Oslo, hevdet en av debattantene at uenigheten om den moralske statusen til embryoer spiller en mindre og mindre fremtredende rolle i debatten om stamcelleforskningen i Norge. Uttalelsen kom fra professor Jan Helge Solbakk, for tiden Chief of Bioethics Section i UNESCO. Solbakk mente at debatten nå preges mer av uenigheter om empirien, og at man kan løse stamcelleforskningens etiske problemer.

Trond Markestad, leder i Rådet for legeetikk. Foto Lise B. Johannessen

Markestad mener at forskning på befruktete egg og stamceller fra disse, reiser grunnleggende etiske spørsmål knyttet til respekt for menneskeverd, menneskelige rettigheter og personlig integritet.

– For Rådet for legeetikk er det et avgjørende poeng at det må være samsvar

mellom hva vi i Norge vil tillate av behandlingsmessige tiltak som bygger på kunnskap og teknikker etablert gjennom forskning på stamceller fra befruktete egg, og hva som tillates av forskning. Det er med andre ord etisk betenkelig å tillate en behandling som det ikke er lovlig å forske på. Samtidig er det viktig med et regelverk for slik forskning som ivaretar verdier som oppleves viktige i befolkningen, kommenterer han.

Endrer syn

En av de som mener at man ikke kan løse de etiske problemene, er professor Søren Holm ved Seksjon for medisinsk etikk. I et prosjekt han har ledet, har forskerne blant annet sett på den moralske statusen til embryoet. Det har sett på hvilke situasjoner det er legitimt å bruke stamcellelinjer som har blitt utledet på problematisk vis, hvordan usikre resultater til forskningen bør håndteres i den etiske og politiske debatten, og hvordan det etiske påvirker beslutningsprosessene i befolkningen.

Professor Solbakk mener derimot at det skjer en utvikling i hvordan folk tenker på den etiske siden. Han viste til at norske biskoper for 15 år siden var imot in vitro-ferti-

lisering og forskning på befruktete egg, mens de nå har gjort retrett i forhold til dette synet, selv om de fortsatt ikke støtter embryonal stamcelleforskning.

– Folk har blitt påvirket av at forskere har bevist at dette er gjennomførbar forskning. Jeg tror den moralske påvirkningen er blitt mindre, sa han.

Fare for overselging

Både Holm og Solbakk hevdet at forskere og andre overselger stamcelleforskningen, og at det sannsynligvis er umulig å gjøre en realistisk vurdering av forskningens langsiktige resultater. Stamceller er celler som kan gi opphav til andre celler og vev og som har evnen til selvfornyelse. Både muligheter for å kurere sykdommer og skader, og at legemiddelindustrien vil kunne ha muligheter til å teste om medisiner har effekt, har vært nevnt som mulige scenarier med slik forskning.

– Forskning kan f.eks. overselges på den tid man hevder det tar før man får terapeutisk gjennombrudd, eller den kan overselges hva angår potensialet, slik tilfellet var med genterapi. Pasientgrupper kan brukes som rambukker for å få liberalisert lovverket, sa de.

Holm og Solbakk mente også at det kunne skje en etisk overselging, ved at forskere eller andre sier at det er mulig å lage «rene» former for stamcelleforskning. – Noen mener det er greit å overselge for å skape debatt, mens andre mener det ødelegger troverdigheten, sa Holm. Lederen i Rådet for legeetikk er enig i at det er for tidlig å si hva stamcelleforskningen vil bidra med på sikt.

– Det har i en årrekke vært stilt store forventninger til behandlingsmessige muligheter, men gjennombruddet lar vente på seg. Men usikkerhet og kanskje overdreven optimisme knytter seg til det meste av spennende forskning, og jeg har ikke inntrykk av at stamcelleforskningen skiller seg fra annen grunnforskning i så måte, sier han.

Noen hevder at det er vanskelig å ha en debatt i befolkningen siden de og politikere ikke vet hva man egentlig snakker om, og at de forskerne som argumenterer best kan få folk bak seg. – Folk er klar over at de ikke vet. Jeg tror folk flest tenker mest på om dette blir en fordel for dem, og at det er noen som passer på og kontrollerer slik forskning, sa Holm.

Solbakk hevdet at kanskje det er en fordel at ikke alle land i dag har den samme reguleringen av stamcelleforskning, at for-

Jan Helge Solbakk, chief of Bioethics Section i UNESCO (t.v.), og Søren Holm, professor ved seksjon for medisinsk etikk ved Universitetet i Oslo, er uenige om stamcelleforskningens etiske problemer kan løses. Foto Cecilie Bakken

skjellene kan ta litt høyde for at man ikke vet alle implikasjonene ved slik forskning på forhånd.

Trond Markestad har merket seg at det er stor grad av enighet om at man i Norge ønsker stamcelleforskning – også i politiske kretser som ikke aksepterer forskning på stamceller fra befruktete egg.

– Det er altså ikke uenighet om vi ønsker stamcelleforskning eller ikke, men om hvordan det er akseptabelt å fremskaffe stamceller, sier han.

Cecilie Bakken

cecilie.bakken@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk